

C. K. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Zentagasse 5.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Madonna 15

Telefon 1570

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:

za celo leto 4.40 K

za pol leta 2.20 K

za četrlet 1.10 K

Posamezna številka 18 vin.

Št. 24.

V Trstu, 15. decembra 1912.

Leto V.

Mir z Vami . . . !

Predno okrvavite meč, čujte glas razuma in resni opomin!

Mar ne vidite, da na vaši zemlji tli v pepelu, rdečem isker, ki švigajo iz njega?

Ne vprašajte dvorjanov in plemičev čegava kri se preliva v bitki!

Vprašajte tiste, ki ostavljajo plug in vojnike, kojih kri ni voda!

In kadar slišite njih odkritosrčen odgovor, boste vedeli kaj je to, kar vidite v pepelu.

Klopstock.

Še nekaj dni in zvonovi bodo vabili verne množice v razkošno okinčane cerkve, da slišijo tam veselo oznanilo: „Mir ljudem na zemlji!“ Leto za letom se že skoraj dvatisoč let oznanja množicam isto oznanilo, ali miru še ni! Koliko tisoč in tisoč grozovitih, krvavih vojn se je že bilo v tej dobi! In zakaj? Prelevilo se je že od nekaj človeško kri v razne namene. Bile so se krvave bitke za gospodarstvo posameznih rodbin, za vero, kakor na primer kruta tridesetletna vojna, pa tudi za osvoboditev narodov. Ali je človeštvo pri vsem tem pozabilo na mogočne besede velikega Nazarenc, kojega pozdrav je bil: „Mir z vami!“? Zlorabljalo se je njegovo ime za najkrutejše vojne. V njegovem imenu so kristjani poklali tisoče in tisoče, da, milijone ljudi v križarskih in raznih drugih verskih vojskah. Pa tudi v drugih vojnah blagoslavljajo božji namestniki orožje vojnih trum, ki gredo na človeško klanje. Ali se ti ljudje več ne spominjajo besed svojega učitelja, ki jim je dal toliko lepih nauk? Da, spominjajo se jih že in na jeziku jih nosijo vsak čas, kadar je to njim v korist, ali vkljub temu drugače ravnaajo — kakor jim pač najbolje kaže.

Ni še dolgo tega, ko je na vzhodu divjala krvava vojna. Topovi so grmeli, puške so pokale, gorele so vasi in sela in človeška kri se je prelevila v potokih. In čemu to? Mogoteci so oznanjali, da je vojna križa proti polmeseču. Ali to je bila le pretveza za gospodovalno poželenje mogotcev, ki so si hoteli prilastiti čimveč zemlje. In zato je moralo tisoče in tisoče mladih, upapolnih ljudi pasti na bojišču!

Vkljub temu, da je na bojnem polju nastala tišina, pa še ni iz sveta nevarnost, da znova prične krvavo klanje še v mnogo večji meri kot kdaj poprej. Grozi nam svetovni požar, ki bi uničil ljudstva, dežele in države. In ravno tisti, ki se imenujejo kristjani in ki je tudi zanje veliki Učenik izrekel besede: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“, hujskajo najljutejše na krvavi ples.

Edina svetla točka v tej žalostni sliki je, da so široke plasti delavskega ljudstva tisti činitelj, ki brani nauke Nazarenc zoper privržence njegovih namestnikov na zemlji in manifestira za mir. Socialistični kongres v Basileji je izrekel geslo: „Boj vojni!“

Človeštvo ima vse druge in plemenitejše naloge, nego klati in pobijati se na bojiščih. Bojišče dela in trpljenja itak že zahteva ogromne žrtve dan za dnem. Kaj bi se torej ljudje še nalašč pobijali v škodo človeštva? Mnogo plemenitejše je delo za osvoboditev človeštva iz suženjskega jarma kapitalističnega družabnega reda. Iz jarma, ki ga je že skozi tisočletja nalagala peščica brezdelnih lenuhov širokim ljudskim slojem na tilnik, da si zagotovi prijetno in brezskrbno življenje. Boriti pa se ima delavstvo v prvi vrsti zoper temo nevednosti, ki v njej tiče še milijoni trpinov. Ko bo dovršena velika in plemenita naloga človeštva, zlasti pa delavskega ljudstva, se bo šele uresničilo geslo: „Mir z Vami!“

Strokovno in politično gibanje.

V tem boju — prava mešanjska vojna — se združujejo in razvijajo vsi elementi za bodočo bitko. Dospesvi do te točke zavzema koalicija politični značaj.

V boju se strnejo mase in se konstituira kot razred zase. Interesi, ki jih branijo, postanejo razredni interesi. Toda boj razreda proti razredu je političen boj.

Marks

„Elend der Philosophie“.

Važno mesto zavzema v modernem socialnem boju vprašanje razmerja med strokovno in politično organizacijo. Zlasti v zadnjem času se je vnela o tem notranjem problemu socialistične stranke živahna in ostra razprava. Kongres francoskih sogrugov, ki se je vršil meseca septembra t. l. v Havru, je posvetil največjo pozornost tej točki dnevnega reda. Razmerje med strokovno in politično organizacijo je bilo tudi na dnevnemu redu občnega zbora nemške socialno demokratične stranke v Avstriji. Sklepi mednarodnega biroja glede čeških separatistov dajejo razpravi pa še posebni pomen. Stvar torej zasluži našo pozornost.

Strokovna organizacija ima svoj natančno zaznamovani smoter in delokrog. Načeluje in vodi delavstvo v boju zoper podjetnike, bodisi privatne, ali državo samo. Toda tukaj ni še vse. Omalovaževali bi pomen strokovne organizacije, če bi mislili, da je cilj organizacije izboljšanje razmer delavstva na podlagi sedanjega državnega in gospodarskega reda. Težnje strokovne organizacije segajo preko sedanjih gospodarskih in političnih stikov. Strokovni organizaciji je cilj ojačanje in izpopolnitev bojne zmožnosti proletariata. Organizacija vodi boj zoper kapitalizem zato, da vrne delavstvu čimveč vrednosti njegove produkcije, da tako gospodarsko in bojno ojači delavski razred na škodo omahujočega kapitalizma.

Organizacija vstvarja razredni značaj delavskega gibanja, ker kaže in razjasnuje pojem razrednih nasprotij. Proletariatu tovarne in poljedelstva usiljuje razredni boj. Pridobitev višje plače in bolj človeških delovnih pogojev je organizaciji le sredstvo k cilju. Splošno delavsko gibanje je

združiti in pripraviti silnemu, odločujočemu boju za socialno osvoboditev človeštva.

V spoznanju končnega cilja organizacije je akutna važnost problema. Razredna organizacija ne more biti enostranska in imeti le bližnji cilj. Boj se ima biti na vsej črti in vsemi sredstvi. Zato je nujna in neizogibna spojitev obeh faktorjev stranke: politične organizacije in strokovne organizacije. Treba je biti v popolni zavesti enakosti pomena strokovnega in političnega gibanja. Stiki, ki vežejo obe organizaciji, so nerazdružljivi. Gospodarski boj, ki ga povzroča strokovna organizacija, je boj razreda zoper razred in tak boj je povsem političen boj. Strokovna organizacija je pravzaprav sredstvo političnemu cilju. Politična organizacija od druge strani vstvarja potom uplivanja na državo, na zakonodajo in na javnost, pogoje uspešnemu delu in zmagi strokovne organizacije.

Obe formi organizacije sta medsebojno navezani. Olajšati in pospeševati si imata skupno delo. Interesi stranke in predvsem interesi delavstva so smoter in navodilo takemu delu. Enakopravno in enakoveljavno zenačenje organizacij sta obenem podlaga večjemu zaupanju in moči.

Na Francoskem manjka tako medsebojno razmerje med organizacijami; zato ni zasledovati tam popolnost smotra in doslednih uspehov.

V razpravah na zadnjem kongresu v Havru se je zrealila neenotnost namenov in ciljev. Neki delegat je trdil: „da le strokovna organizacija zamore koristiti interesom delavstva; politični boji odvrtačo proletarijat iz ravne in neposredne poti“. Griffuelhes je bil pa ravno nasprotnega mnenja: „Politični boji samo spreminjajo temelje in stike razredov. Gospodarsko organizacijo razumemo v teoriji; v praksi se ne more obnesti, ker ne pobija državni politični sistem“. Niso razumeli smisel razrednega boja, ki ne more biti enostranski, zato se principi kosajo in njih ideje gredo tako očitno navskriž.

Nočemo več kot toliko razmotrivati razmere stranke na Francoskem. Nas zanimajo le stiki med strokovno in politično organizacijo. Skušnja nam pravi, da ni v nobenem slučaju ena organizacija oškodovala samostojnost druge. Direktni, odločujoči vpliv politične organizacije na strokovno ni mogoč. Politični boj se razvija vspešno s strokovnim bojem. Že ta naravni, po socialnem zakonu napredka se izvršujoči se proces izključuje vsako prednost v boju in razvoju. Splošni razvoj zenačuje moč in pomen obeh organizacij.

Že Internacionala se je zavedala potrebe strokovne združitve proletariata. Kapitalizem je pobijati nele na političnem ampak tudi na gospodarskem polju. Ali absurdno in pogubonosno bi bilo zavreči politični boj. Na prvem kongresu Internacionala se je utemeljevalo potrebo strokovnih organizacij tako: „Snovati je strokovne organizacije, ki naj podpirajo politični boj v javnih zastopstvih. Sistem mezdnege dela in kapitalističnega gospodarstva zahteva, da se da boju delavstva obenem gospodarski značaj. Tem organizacijam naj bo cilj politična sprememba sistema“. Poli-

tična ustanova je vstvarila gospodarsko razredno ustanovo.

Torej vsestranski, konsekventni in smotren boj na razredno gospodarski in politično razredni podlagi. Najvitalnejši interes strokovne organizacije pa je, da svoje člane tudi politično organizira. Močna politična organizacija ustvarja pogoje zmagi in pridobitvam strokovne organizacije. Harmonično sodelovanje obeh strankinih faktorjev, političnega in gospodarskega, je pogoj uveljavljenju delavskega razreda nad premočjo kapitala in razredno privilegiranih državnih institucij. V skupnosti borbe je gotovost zmage.

Socialno zavarovanje.

Nezgodno zavarovanje železničarjev.

V zadnji številki našega lista smo podali kratko poročilo o seji pododseka za bolniško in nezgodno zavarovanje železničarjev, ki je bila dne 5. in 6. novembra l. Razprave in sklepi so bili nad vse važni. V naslednjem podajmo natančnejše poročilo o posvetovanju pododseka.

Sodr. poslanec T o m s c h i k predlaga črtanje § 265 socialno zavarovalnega zakona o stritvi rente.

Nemško nacionalni poslanec K r o y je proti črtanju § 265. Zagovarja stališče vlade. O § 266 glede organizacije načelstva zavarovalnice železničarjev je Kroy zagovarjal trirazdelbo načelstva. Tretjina članov načelstva naj bi sestojala iz imenovanih oseb. Predlaga, da smejo biti imenovani v načelstvo le v službi se nahajajoči železničarji; zastopane naj bodo pa tudi one razne organizacije, ki dosedaj niso imele zastopstva v načelstvu zavarovalnice.

Poslanec B u ř i v a l je za črtanje § 265: je obenem za trirazdelbo načelstva.

Zoper predlagano trirazdelbo načelstva in da zagovarja predlog za črtanje § 265 o stritvi rente, je prevzel besedo poslanec T o m s c h i k, ki je izvajal sledeče:

Ponovno smo že dokazali oškodovanje interesov železniškega osebja potom § 265. V parlamentu in v delavskem svetu in na neštevilnih shodih smo predočili posledice tega zakona za najvitalnejše interese železničarjev. Zakon iz leta 1894 je jamčil ponesrečenim železničarjem pravico do nezgodnih prejemkov brez ozira na to, če je bil ponesrečen potem vpokojen ali provizioniran. Zakon fiksira ponesrečenemu pravice in te pravice ni mogoče enostavno z drugo določbo krajšati. Tedanji trgovski minister grof Wurmbrand

je izjavil, da se ima plačati ponesrečenemu železniškemu uslužbencu nezgodno rento ne glede na penzijske ali provizijske prejemke in da je ponesrečenim železničarjem zagotoviti prejemke, ki bi odgovarjali potrebam. Sestava § 265 krši zasebno pravo železničarjev. Če železniški uslužbenec prispeva pokojninskemu ali provizijskemu skladu in če potem vživa pokojnino ali provizijo je to njegova zasebna stvar in zavarovalnica zoper nezgode nima iz tega kovati kapital. Tega mnenja je tudi predsednik državnega sodišča dr. Unger, ki o tem pravi: „Če si kdo kupi potom svojih prispevkov pokojninsko pravico, je to njegova zasebna pravna pravica, ki se mu jo ne more na nikak način odvzeti ali krajšati“.

Ne razumljivo nam postaja sedanje postopanje vlade in parlamenta napram zavarovanju železničarjev. Umestno bi bilo omeniti naziranje obeh zbornic in vlade ob sprejemu zavarovalnega zakona leta 1894. Bilo je splošno utrjeno mnenje, da je razširiti in ustrojiti zakon na moderni in potrebam odgovarjajoči način. Zlasti važno je mnenje, ki ga je tedaj izrekla juridična in ljudsko gospodarska komisija gospodske zbornice. „Komisija ne more že iz pravnega stališča utajiti potrebo, da se zadostno zavaruje železniško osebje zoper gospodarske posledice nezgod. Pri tem je uvaževati službene razmere uslužbenca. Služba je naporna, težavna in nevarna in zahteva, da je vsak posamezen uslužbenec odgovoren napram upravam in potujočemu občinstvu. Zahteva se zato mnoge prisotnosti duha. To je mogoče le, če nima uslužbenec gospodarskih pomislekov. Treba je torej zadostno oskrbeti železniškega uslužbenca zoper nezgodne posledice. Že zakon iz leta 1869 zagotavlja železničarjem take pravice.“

Kakor vidimo torej, so tedanji kompetentni krogi vse drugačno mislili o nezgodni renti in o nezgodnemu zavarovanju sploh.

Nezgodno rento je plačati ponesrečenemu železniškemu uslužbencu ne glede na to, če on obenem vživa provizijo ali pokojnino. Za utemeljivati tako zahtevo zadostuje sklicevanje na temeljne državne zakone. In zakon je v tem oziru jako precizen. Tu ne more biti dvoma. Vsako avstrijsko sodišče bi proglasilo kot nemoralni čim sklep enak onemu, ki se ga hoče uveljaviti pri nezgodni zavarovalnici železničarjev. Pokojnino in provizijo si je uslužbenec dokupil s svojimi prispevki; to je njegova zasebna pravica, na račun katere se ne more odmerjati druge službene, po zakonu zagotovljene pravice.

Nato zavrača sodr. Tomschik predlog nemško nacionalnega poslanca Kroya, ki iz strankarskih razlogov zahteva trirazdelbo načelstva zavaroval-

nice. Razumemo, da ne more biti gospodu Kroyu všeč, če je polovica načelstva zavarovalnice zasedena od socialno demokratičnih zastopnikov. Ali tu se ne gre za stranko. Tu se gre v prvi vrsti za koristi ponesrečenih uslužbencev. Dosedaj so interese teh najbolje varovali socialno demokratični zastopniki. Zato imamo tudi v načelstvu polovico zastopstva. Ugoditev predlogu poslanca Kroya bi značilo uvedbo najhujšega politikan-tizma v načelstvo institucije, ki ima predvsem varovati le interese železničarstva izven političnih ozirov. Ni res, da bi trirazdelba načelstva koristila železničarjem. Gospodu Kroyu se gre le za to, da bi se sestavo načelstva spremenilo na način, da bo polovica članov iz zastopnikov podjetnikov (ki je v našem slučaju država sama) in ena tretjina pa iz od podjetnikov imenovanih oseb. Delovanje tretjine izvoljene od železničarjev bi bilo tako docela paralizirano.

Poslanec Tomschik ugovarja konečno z neovrgljivimi dokazi izvajanjem sekcijekega načelnika pri železniškemu ministrstvu pl. Glanza, ki pripisuje dejstvu, da se izplačuje obenem nezgodno rento, provizijo in pokojnino, vzrok tolikim nezgodam, ki se jih navadno le simulira. Vemo zakaj je v Prusiji in v Nemčiji vse manj nezgodnih slučajev. Postajne in prometne naprave so tam vse večje in moderneje nego pri nas v Avstriji. Tukaj imamo postajne in prometne naprave, ki niti od daleč ne odgovarjajo namenu. Prometno delo je za našega uslužbenca vse nevarnejše nego za uslužbenca v Nemčiji. Pripisovati veliko število nezgod simulaciji je abotno in nepravilno. Naj se pove enostavno, da se hoče varčevati na škodo ponesrečenih železničarjev. Socialno politiko, ki jo razvija tukaj železniško ministrstvo je najostreje obsojati. Priporoča sprejem predloga, da naj se črta § 265 zavarovalnega zakona.

Predlog sodr. Tomschika je odklonjen, sprejeta je vladna predloga. Trirazdelba je sklenjena zoper glasove socialnih demokratov.

Sklep in razprave, ki so nato sledili, smo že objavili v pretečeni številki. Prihodnjič objavimo debato in predloge seje, ki se je vršila drugi dan 6. novembra. (Dalje prihodnjič.)

Dr. Oton Bauer:

Boj za Macedonijo.

2. Boj proti Fanarju.

Med turškim gosposkim razredom in slovanskimi kmeti stojita grško meščanstvo in grško svečeništvo. Ko so si Turki osvojili balkanski polotok, je bilo uničeno slovansko plemstvo, ali pa je prestopilo v islam. Slovani so postali narod siro-

PODLISTEK.

Predpisi za prometno službo.

(Dalje.)

Oddelak IV.

Preiskava in oprema voz.

Člen 26.

Preiskava voz in njih oprema.

1. Vozovi, ki nimajo revizijskega znaka ali pa imajo take pomanjkljivosti na sebi, ki bi utegnile ogroziti varnost obrata, ali pa povzročiti poškodbo oseb, živalij ali blaga, se ne smejo vpražljati.

2. Novi vozovi morajo biti pred oddajo v obrat preiskani. V dokaz, da se je to izvršilo, jih je opremiti z revizijskim znakom.

3. Vsak voz morajo vlakopospeševalni in delavniški organi od časa do časa temeljito preiskati (periodična revizija). Izvršeno periodično revizijo je na vozu označiti z revizijskim znakom.

4. Predno zapusti vlak izhodno postajo, morajo zato določeni organi njega vozove preiskati, na medpostajah pa le v toliko, v kolikor to pripušča postanek vlaka.

Ta preiskava ima v glavnem obsegati preiskovanje za obrat voznega stanja voz kakor tudi obratno varnost tovara, v kolikor se more to po ynenosti presoditi, potem zatvore in spetje, službene pripravnosti zavor kakor tudi predpisano mazanje osnih tečajev.

5. Če nastane dvom pri presoji vozovnih pokvar, je treba pritegniti v to poklicane vlakopo-

speševalne ali delavniške organe, kjer pa teh ni, pa strojevodje.

6. Za odpremo oddava vozila, ki tečejo na lastnih kolesih, morajo vlakopospeševalni ali delavniški organi preiskati pred njih odpošiljativjo.

7. V ostalem pa se mora vršiti preiskava voz po zato obstoječih posebnih predpisih, zlasti po določbah društvene vozovne pogodbe.

8. Vozove, ki niso pripravi za tek, ali pa so poškodovani, potem vozove, ki se jih ne sme naložiti ali pa če imajo nerabno zavoro, je na obeh straneh označiti zato z določenimi listki.

9. Na progi iz tira skočivše vozove, ki se jih je zopet dvignilo na tir, se sme le tedaj odpremiti do bližnje postaje, ako jih je strokovnjak (strojevodja) spoznal sposobnim za vožnjo. Le-teh kakor tudi drugih voz, ki so na kaki postaji skočili iz tira, se ne sme odposlati prej, dokler se jih ni strokovno preiskalo (po delavniških ali vlakopospeševalnih organih).

10. Za pravočasno dostavo vozovnoopremnih predmetov in njih porabno stanje mora skrbeti izhodna postaja vlaka, ali v danem slučaju za zaizmenno teh predmetov določena medpostaja.

11. Kriti tovorni vozovi, ki se jih ima vpražiti za vojaške transporte, morajo biti po predpisi za vojaške transporte na železnicah opremljeni s predpisanimi opremljenimi predmeti.

12. Glede na ravnanje z opremljenimi predmeti sprevodniških, osebnih in specialnih osebnih voz (dvornih, salonskih in komisijskih voz) v prometu na lastni železnici, kakor tudi v prometu z železnice na železnico veljajo dodatne določbe društvene vozovne pogodbe.

13. Vozem dodane premične opremne predmete mora vlakovodja na podlagi tozadavnega seznama ali predane listine prevzeti pred odhodom vlaka. Na postajah kjer menja osebje, se mora izvršiti predaja vlakovodji, ki prevzema vlak, na končni postaji pa zato poklicanemu postajnemu nameščencu.

14. V zimskem času se opremi v prometu se nahajajoče osebne vozove z gunjami (kocami), preprogrami ali odejami. Njih vlaganje in oskrba kurilnih priprav je naloga prometnih nameščencev. Glede ravnanja s kurilnimi pripravami, so posebni predpisi.

15. Če kak potnik poškoduje kak voz ali pa njega opremne predmete, ali pa jih močno umaže, je od njega zahtevati odškodnino po zato določenem ceniku. Če se potnik brani plačati ta znesek, ga je na bližnji postaji, če dopušča postanek vlaka, najkasneje pa tam kjer zapusti vlak, oddati postajenačelniku ali pa vlakovnemu odpravniku. Če bi le-ta ne mogel izterjati odškodnine, mora ugotoviti identiteto potnika, in to če treba, po oblastniških organih.

Ukrep mora vlakovodja zabeležiti v urniku ali pa v zato določeni tiskovnici. Beležko mora potrditi vlakovni odpravnik.

16. Če poškoduje voz ali pa njegove opremne predmete vojaškemu transportu pripadajoča oseba, je prositi transportnega poveljnika, da izterja odškodnino. Če bi ta zahteva osala brez uspeha, je dejstvo zabeležiti v urniku ali pa zato določeni tiskovnici ter natančno navesti vojaško krdelo, ime in stopnjo (saržo) transportnega poveljnika, kakor je zabeleženo v transportni nakaznici.

(Dalje prihodnjič.)

mašnih, tlačanih, nekulturnih kmetov, brez književnosti, brez političnega življenja, brez višje izobrazbe. Srbi in Bolgari so bili od začetka turškega gospodstva do osvoboditve izpod turškega jarma narodi brez zgodovine.

Drugače Grki. Bili so gosposki razred v bizantinskem carstvu, na čegar razvalinah se je zgradilo carstvo Osmanov. Grki so ostali tudi pod turškim gospodstvom krščanski gosposki razred balkanskega polotoka. Ne le v sklenjenem jezikovnem okolišju proti jugu balkanskega polotoka, tudi v slovanskih, rumunskih in albanskih krajih so bili Grki premožen sloj mestnega prebivalstva; trgovci, zakupniki davkov, menjaleci, višja duhovščina, učitelji, zdravniki so bili povsod Grki. Tvorili so torej buržvazijo krščanske raje turškega carstva. Zato niso Grki nikoli tako globoko propadli nego Slovani. Bili so narod z zgodovino, ljudstvo z lastno književnostjo, s posebno kulturo, z lastnim političnim življenjem, dočim so bili Slovani pahnjeni v bedo kmečkih narodov brez zgodovine.

Na čelu grškega prebivalstva je bilo fanarijsko plemstvo. V Fanariju, grškemu delu Carigrada, so Turki naselili zlahtne grške rodbine. Bile so tudi pod turškim gospodstvom privilegirani razred: Bili so bogati trgovci, lastniki ladij, bankirji, s katerimi je imela turška vlada svoje kupčije. Vse visoke in masne službe grške cerkve so bile prihranjene njim. Mnogo izmed njih je doseglo velik vpliv v službi sultanovi. Tudi krščanski knezi, ki so vladali v Moldavi, v Valahiji, na otoku Samosu kot vazali Sultanovi, so bili po pokolenju fanarijski aristokratje.

Najvažnejše sredstvo grškega gosposkega razreda je bila grška cerkev turškemu carstvu. Vsi pravoverni kristjani v Turčiji — ne samo Grki, temveč tudi Rumuni, Srbi, Bolgari, Albanci — so bili pod oblastjo skumenskega patriarhata v Carigradu. Njene cerkvene občine so bile edina organizacija krščanske raje, njene šole edino ognjišče krščanske znanosti, njih vpliv edina obramba proti turškemu samovolju. Ampak ta krščanska cerkev je bila docela grška. Grški jezik je bil jezik cerkve, šole in občine.

Gospodarska, cerkvena in duševna premoč Grkov je podvrkla višje stanove vseh krščanskih narodov grškemu jeziku in kulturi. Vsak Rumun, Srb ali Bolgar, ki je dosegel bogastvo, višjo izobrazbo ali višjo službo, je prevzel grški jezik. Kakor je na Češkem v 17. in 18. stoletju, vsak Čeh, ki je stopil v gosposki razred, prevzel nemški jezik, kakor je v Belgiji meščanstvo tudi v flamskem delu uporabljalo francoščino kakor so si na Finskem višji stanovi asimilirali švedskemu gosposkemu razredu, tako so v celi turški dežel — tudi v Moldavi, v Valahiji, v Srbiji in Bolgariji — vsi bogati in izobraženi ljudje postali Grki. „Grško“ in „krščansko“ je postalo isto. Slovanske kmete, nad katerimi je vladal patriarhat, so imenovali: Grke, ki govore slovanski jezik.

Ko so viharji velike francoske revolucije razsajali po stari Evropi, ko je pohod Napoleona izpodbudil fantazije narodov jutrovnih dežel in ko so se ideje evropskega liberalizma razširile tudi med grško inteligenco balkanskih mest, je pričelo narodno gibanje Grkov. Osvoboditev krščanske raje od osmanske vlade je pomenjala zanje izgon Turko v iz Evrope in ustanovitev grške države, katera naj bi kot postavni dedič bizantinskega carstva obsegala vse dežele, v kateri sta vladala grška cerkev in grško meščanstvo; torej evropsko Turčijo v celem takratnem obsegu, vstevši Rumunijo, Srbijo, Bolgarijo. To je bila „velika ideja“ novega helenstva. Grški upor ni pričel v Grčiji, temveč v Valahiji. Prva krdela vstajev so bili srbski in bolgarski jezdeci.

Ampak, na južnem delu balkanskega polotoka, kjer se je moglo grško meščanstvo opirati na grške kmete, je bil grški upor zmagovit. Proti severu pa je imel nepričakovan in nezaželjen uspeh. Dvignili so se tudi tu krščanski narodi, ali ne, da bi se morda borili za „veliko idejo helenstvo“, temveč za osvoboditev toliko od turškega fevdalizma, kolikor tudi od premoči grške cerkve in grškega meščanstva.

Grška cerkev je pod turškim gospodstvom vršila veliko socialno nalogo. Njena organizacija je varovala kristjanom široko, daleč čez cerkvene stvari sezajočo avtonomijo. Njena šola je rešila del stare bizantinske kulture za našo dobo, ravno tako kakor je na zapadu ohranila katoliška cer-

kev dedščino zapadnorimskega cesarstva skozi stoletja srednjega veka, dokler ji nista dala humanizem in renesansa novega življenja. Ampak patriarhatu podvrženi narodi so drago plačali to grško dobroto. Rumunci, Srbi, Bolgari so čutili, da jih grški trgovci, grški oderuh, grški zakupnik davkov nič manj ne izkorišča nego turški veleposestnik.

„Bolgar dela, Grk drži za plug“, pravi macedonski pregovor. Najhuje pa jih je tlačila grška cerkev. Patriarhat je škofovske stolice prodajal tistim, ki so zanje več ponudili. Škofi so visoko kupno ceno, za katero so si kupili ta urad, iztirjali od vernikov s tem, da so jim naložili visoke cerkvene davke. V nekaterih krajih Turčije je bila tudi nižja duhovščina grška; tu slovanski kmet ni razumel jezika svojega duhovnega pastirja. V drugih krajih je bila duhovščina na deželi kmečkega pokolenja. V tem slučaju je bila tem globlja razpoka med pomanjkanje trpečim slovanskim duhovnikom v vasi in bogatim, nasladno in razuzdano živečim grškim škofom v mestu. Če je grški škof s turško stražo jezdil skozi slovanske vasi ali če je po turških vojaki dal izterjevati cerkvene davke, so videli v njem zaveznika sovražnih turških gospodarjev, so videli v njem užitarja turškega gospodstva, slonečega na izkoriščanju krščanskega kmečkega ljudstva. Tako se je nakopičilo strastno sovraštvo proti grštvu v ljudskih množicah. Ko so Grki začeli svoj boj za osvoboditev proti turškemu gospodstvu, so zagledali za hrbtom oborožene, ne le proti Turkom, ampak tudi proti sebi, rumunske in slovanske kmete.

V sedemdesetletni dobi revolucije, ki je pričela s srbskim uporom leta 1904 in končala z rusko-turško vojno leta 1878, so se osvobodile od turškega gospodstva Rumunija, Srbija in Bolgarska. Z gospodstvom Turkov je padlo tudi gospodstvo Fanarija v teh deželah. Fanariote so pregnali s škofovskih stolice, grški jezik so nadomestili v cerkvi in šoli z domačim ljudskim jezikom premožni in izobraženi razredi — bojarji in meščanstvo — kateri so se bili prej pohelenili, so se vrnili k jeziku ljudstva. Mladí narodi so si ustvarili književni jezik in narodno literaturo. Tako se je izvršilo tukaj v boju proti grštvu enako probujenje narodov brez zgodovine, ki je v Avstriji kakor na Ogrskem, v Belgiji kakor na Francoskem, v Rusiji kakor v Indiji eno izmed velikih zgodovinskih dejstev naše dobe.

V Macedoniji, katera je stala pod turško oblastjo, je trajala vlada grške cerkve veliko dalje. Ampak po letu 1878 se je začelo tudi tu slovansko gibanje.

V letu 1870 se je bolgarska cerkev odepila od grške; po svojem poglavarju se imenuje eksarhat, ta pa patriarhat. Prva se poslužuje cerkvi in šoli bolgarskega, druga pa grškega jezika. Ko se je cerkev najprej v Bolgariji osvobodila od grštva, je skušala tudi v Macedoniji pripraviti cerkvene občine za odstop k eksarhatu. Med Macedonijo in Bolgarijo je živahno preveljevanje. Veliko Slovanov živi kot častniki, uradniki, učitelji, zdravniki, odvetniki, trgovci in rokodelci v Bolgariji. Še večje je število macedonskih kmetov, ki hodijo v Bolgarijo in tam delajo kot mezdni delavci, da se vrnejo po nekoliko mesecih ali letih s prihranki v domovino. Te dve skupini izselnikov pospešujeta propagando eksarhata. Ta v Bolgariji naseljena, k bolgarsko-narodnemu čuvstvanju vzgojena macedonska inteligenca stoji v boju proti patriarhatu v prvi vrsti, ona je uredila organizacije, ki agitirajo v slovanskih cerkvenih občinah v Macedoniji za pristop k eksarhatu. Med macedonskimi kmeti, ki so delali v Bolgariji kot delavci in so tam poznali bolgarsko cerkev in šolo, najde ta agitacija ugodna tla. Bolgarska država jo podpira z velikimi denarnimi sredstvi. Upa, da bo razširjenje bolgarske cerkve in šole v Macedoniji pripravilo pot končni aneksiji potom Macedonije. Tako prestopajo v Macedoniji občine zaporedoma k eksarhatu. Kjerkoli se to dogodi, se nadomesti grški duhovnik z bolgarskim, grška šola z bolgarsko. Patriarhat se brani proti tej agitaciji; v tem obrambnem boju dobiva pomoč ne le od narodno čutečega grškega meščanstva macedonskih mest, ampak tudi od strani grške države, ker če se izpreminjajo v Macedoniji „Grki, ki govorijo slovanski jezik“ v eksarhistične Bolgare, potem je pokopano upanje na „veliko idejo“ helenstva, na veliko državo s

Carigradom kot glavnim mestom. Tako postaja Macedonija torišče silnih bojov med eksarhisti in patriarhisti.

Razbojniške čete so v zgodovini balkanskega polotoka igrale vedno veliko vlogo. Hajduki so dali srbskemu uporu, klefči grškemu najdrznejše bojovnike. Tudi v boju med eksarhisti in patriarhisti v Macedoniji sta obe stranki postavili v svojo službo razbojniška krdela, sestavljena iz capinskega proletariata macedonskega. Najprej so macedonski odbori v Bolgariji ustanovili oborožena krdela, katerim so naložili, naj prisilijo v Macedoniji cerkvene občine na pristop k eksarhatu. Ta krdela so napadala slovanske občine, so morila pristaše patriarhata in silile kmete na prestop k eksarhatu. Sredstva za to vojno, katere se je vodila po načrtu iz Sofije, je dala deloma bolgarska država, deloma so dobili sredstva potom prispevke od strani bogatih Grkov v Macedoniji. Grki so se branili s tem, da so tudi oborožili krdela, katera niso z eksarhističnimi občinami nič boljše postopala, nego bolgarska krdela s pristaši patriarhata. Tako so spoznale vse slovanske občine v Macedoniji, da so izročene izsiljevanju krdel; včeraj so bile prisiljene, da se določijo za pristop k eksarhatu; danes se prikaže naenkrat grško krdelo in jih prisili, da se vrnejo k patriarhatu. Turške oblasti, ki so imele premalo vojakov na razpolago, niso bile v stanu preprečiti to banditstvo krdel.

V bojih teh krdel so Bolgari ostali zmagoviti. Neprenehoma so izpodirali tudi v Macedoniji grško cerkev. Gosta mreža eksarhističnih občin se razprostira po deželi. Tako se je tudi tukaj, kakor prej v Rumuniji, Srbiji in Bolgariji, izvršila osvoboditev od gospodstva Fanarija. Samo v južnem delu, kjer so naseljeni grški kmetje, in v ne katerih mestih, je grštvo ohranilo svojo moč. V največjem delu Macedonije so v šoli in cerkvi nadomestili grški jezik z bolgarskim. „Velika ideja“ helenizma je mrtva. (Prevedel R. T.)

Poslabšanje mezdnih in službenih razmer na c. kr. državnih železnicah.

Pred leti je železničarska organizacija pričela akcijo v parlamentu in izven njega v svrhu izboljšanja razmer delavcev na c. kr. državnih železnicah. Uspeh akcije je bil ta, da je morala vlada od 21 milijonov določiti deset milijonov kron izrečno zato, da se izboljša plačilne in napredovalne pogoje delavcev državne železnice. Opravičeno je bilo pričakovati, da bodo delavci opazili gnotne koristi določene svote. V resnici se je pa izboljšanje vršilo na jako nerazumljivi način. Dejstvo je, da se zdaj delavci nahajajo v slabših mezdnih in napredovalnih razmerah nego pred izvedeni toli proslavljeni regulaciji. Poslabšale so se celo določene temeljne plače, ki so sedaj povsod različne. Če ima n. pr. delavec na Dunaju 3 kron dnevne plače, ima delavec na severni železnici le 2 kron in 80 vin. dnevnega zaslužka. Plačilno napredovalni roki so se podaljšali od 2 na 3 leta; mesto za 20 vin. kakor doslej, napreduje delavec vsakokrat le za 10 vin.

To splošno poslabšanje razmer se pa še ni ustavilo. Sistematično in neprekidno se poostruje položaj. Organizacija je primorana zopet zavzeti stališče zoper tem razmeram, ki bo treba — pa naj si bodi upravam ljubo ali neljubo — docela spremeniti. Dne 27. novembra 1912 je poslanec sodr. Tomschik predložil železniškemu ministrstvu sledečo

interpelacijo:

Po uvedbi novega delavnega reda se je mnogim kategorijam poslabšal delavni čas, izplačevanje izvanrednih ur, nedeljsko, prazniško in nočno delo, kakor tudi substitucijske in službe proste dneve.

Mezdni red, ki ga namerava uvesti železniško ministrstvo znači hudo poslabšanje dosedanjih mezdno napredovalnih dob. Medtem ko dosedanji boljši mezdni red še ni bil povsod uveljavljen, se pa novi mezdni red, ki še ni uzakonjen, že uveljavlja na posameznih ravnateljskih okrajih. Posamezne doklade za posebna dela so bile ravno z ozirom na novi mezdni red odklonjene. Kvalificiranim delavcem se bode spremenilo mezdne pogoje na način, da bode temeljni plači odvzeta za dobo vporabe veljavna doklada in sicer tako: delavec, ki je nastopil službo s 3 kronami dnevne

plače in je dosedaj napredoval do 3 krone in 30 vin. bo, če je medtem postal preddelavec lahko odtegnjen svojemu mestu in dobi 3 krone in 30 vin. plače; odvzame se mu pa doklado 40 vin., — njegova dnevna plača bo znašala tako 2 kron in 90! Torej se 10 vin. na dan manj zaslužka kakor ob začetni plači.

Deset let nadaljujoče poslabšanje stabiliziranja potom znižanja odstotkov stabiliziranih, oškodovanja na prejemkih, preskočitev celih kategorij i. t. d. se je še bolj poostrilo z zvišanjem gornje zaokrožne meje od 50 da 100 kron in odtrganjem izvanrednega in nedeljskega izplačavanja že stabiliziranim delavcem.

Uvedba novega delovnega reda bi značila na eni strani majhno zboljšanje, na drugi strani pa bi se znatno podaljšal delavni čas, izvanredne ure bi se vračunale mesto poldrugokratno petčrtkratno, nočno delo mesto podvojeno, poldrugokratno in zmanjšalo bi se tudi število plačanih prostih dneh. Majhnemu zboljšanju na eni strani bi se podvojeno odvzelo učinek na drugi

To velja tudi za mezdni red. Kjer še niso uradno določena napredovanja se te vršijo po načinu novega meznega reda. Zato trpijo delavci nemalo škode. Doklade in prosti dnevi so jim odtegnjeni, eno in dveletni roki so se podaljšali na tri; napredovalni znesek se je znižal za 10 vin. in sicer že predno, da bi se uveljavil nov mezdni red. Že od 1. julija se ne izplačuje mezdnno napredovalne zneske prizadetim delavcem.

Ukrepi železniškega ministrstva napravijo utis, da se hoče z navideznimi manevri oškodovati delavce. Znesek, ki se jim dovoli na eni strani v svrhu zboljšanja njih položaja, se jim s splošnim poslabšanjem službenih in mezdnih razmer docela in morda celo pomnoženo odvzame.

Podpisani stavijo zato železniškemu ministru sledeča vprašanja:

Je gospod železniški minister pripravljen urediti razmere delavcev na način, da njim zboljša njih položaj v smislu sklepa državne zbornice dne 16. decembra 1911 in sicer tako, da se ne bo obstoječe boljše mezdnno napredovalne roke, delavne razmere, izplačevanje izvanrednih ur i. t. d. poslabšalo z uvedbo novega meznega reda, delavnega reda in norm stabiliziranja?

Je gospod železniški minister pripravljen podati natančno poročilo o vporabi svote določene od parlamenta v svrhu zboljšanja položaja železniških uslužbencev?

Strokovni kongres v Trstu.

Dne 1. in 2. t. m. se je v Delavskem domu v Trstu vršil šesti kongres strokovnih organizacij. Navzočih je bilo 51 delegatov iz Trsta, 10 iz Goriske, 5 iz Istre in 4 iz Dalmacije.

Predsednikom sta bila izvoljena sodr. posl. Oliva in Kermolj, zapisnikarjem Pisini in Covitz.

Oliva pozdravlja navzoče in prečita przojav iz Tridenta, odkoder se ni moglo poslati delegata.

Nato se je izvolilo komisije za pregledovanje mandatov; volilno komisijo in komisijo za ureditev predlogov.

Sodr. Todeschini je podal poročilo strokovne komisije o stanju in razvoju posameznih strokovnih organizacij.

Popoldne je sodr. Chiussi omenjal nakane ogrske vlade glede na omejitve koalicijskega prava in predlagal tozadevno resolucijo.

Haramina (Split) priporoča, da se ustanovi strokovni list za vse organizacije v Dalmaciji, oziroma, da se „Crveni barjak“ izpremeni v toliko, da bo vsaj dvakrat na mesec pisal samo o strokovnih stvareh. Potem končuje svoje poročilo o dalmatinskih razmerah z besedami: „Uredite razmere v Dalmaciji, da od tam ne boste dobivali štrajkolomcev, da Dalmacija ne bode več fabrika stavkokazov“.

Debata o poročilu komisije je bila jako živahna in se je vdeležilo mnogo delegatov.

Kermolj poda blagajniško poročilo, ki je povoljno. Komisija je imela K 6783.72 dohodkov in K 6564.82 stroškov.

Kongres je poročila sprejel na znanje in komisiji podelil absolutorij.

Drugi dan je kongres nadaljeval svoje razprave. Tudi ta dan je kongresu predsedoval sodr. Oliva.

Le-ta podeli takoj besedo sodrugu P o d g o r n i k u, ki poda poročilo o novosestavljenem poslovniku strokovne komisije. Po razpravi, ki se je nadaljevala tudi na popoldanski seji, je bil poslovnik soglasno sprejet potem, ko so se nekatere točke nekoliko izpremenile ali izpopolnile. Novi poslovnik določa, da bo meddeželna strokovna komisija v Trstu srednja zastopnica vseh strokovnih organizacij v Trstu, Istri, na Goriskem in v Dalmaciji, ki prispevajo osrednji strokovni komisiji na Dunaju in osrednja zastopnica vseh nepolitičnih institucij v gorinavedenih pokrajinah. Komisija bo pospeševala delo v pomnožitev in v prospeh organizacij; posredovala bo v važnih spornih vprašanjih med delavci in delodajalci dogovorno z zastopstvi osrednjih zvez; pospeševala bo ustanovitev ljudskih knjižnic in razširjenje ljudske izobrazbe; nadzorovala bo, da se bo pri neizgovah na delu in v bolniških blagajnah ravnalo po zakonih kakor tudi, da bodo uresničeni nazori novih političnosocialnih zakonov; pospeševala bo ustanovitev posredovalnic dela itd. Strokovno komisijo tvorijo strokovni tajniki v Trstu ali — v njihovi odsotnosti — njihovi namestniki; zastopnika uredništva „Zarje“ in „Lavoratorja“ in 12 članov, ki jih izvoli strokovni kongres.

Strokovni kongres se bo vršil v prvih šestih mesecih vsakega drugega leta. Strokovna komisija je vezana na sklepe meddeželnega strokovnega kongresa, na sklepe kongresov strokovnih organizacij v Avstriji in na sklepe osrednje strokovne komisije na Dunaju.

Po rešitvi te točke dnevnega reda poda predsednik besedo sodrugu Passigliju, ki poroča o delovni zakonodaji. Poročilo je lepo in bomo o njem govorili v eni izmed prihodnjih števil. Sklenjeno je bilo, da se izda to poročilo v posebni brošurici. K poročilu govori še sodrug Todeschini, ki poda nekakšna pojasnila.

V strokovno komisijo je enoglasno izvoljenih sledečih 12 sodrugov: Ivan Oliva, predsednik; Novak Avgust, Irola Alojz, Blasizza Franc, Čok Ivan, Bizjak Ivan France, Perez Viktor, Brumatti Rudolf, Milost Franc, Brattina Michael, Colja Ivan, Magris Luigi. V nadzorstvo pa: Colanti Ivan, Trošt Richard, Melaher Angeli.

Sodruga Oliva se zahvali v imenu vseh novozvoljenih za izkazano zaupanje in izraža nado, da bo znala tudi nova komisija izvršiti popolnoma svojo dolžnost. Za tem so bile na predlog komisije za pregledovanje predlogov, sprejete sledeče resolucije.

I.

Z ozirom na dejstvo, da nastopa zlasti v poslednjih časih zveza delodajalcev z vso silo proti delavskim strokovnim organizacijam, in z ozirom na dejstvo, da dvakrat na teden izhajajoči italijanski socialistični list ne more izdatno odgovarjati na protidelavske napade, pooblašča kongres novo strokovno komisijo, da napravi potrebne korake v to, da dobi italijanski socialistični proletariat svoj dnevnik.

II.

Kongres nalaga splitski deželni strokovni komisiji, da se dogovori z uredništvom „Crvenega Barjaka“ v svrhu objavljanja strokovnih notic dvakrat v mesecu v imenovanem listu. Splitski komisiji je dano na razpolago, da ukrene potrebne sklepe, ako ne bi bil mogoč tak dogovor s „Crvenim Barjakom“. Tržaški strokovni komisiji se pa nalaga, da poskrbi za dalmatinske organizacije vse tiskovine v hrvaškem jeziku.

III.

Z ozirom na sklep dunajske osrednje strokovne komisije glede na osebo Jeronima Dorbiča, priporoča kongres dalmatinskim sodrugom, naj ne reflektirajo na njegovo delovanje v strokovnih organizacijah.

IV.

Meddeželni strokovni komisiji v Trstu se nalaga, da razpošlje delegatom tiskano poročilo tri tedne pred kongresom.

Pri raznoterostih se je vnela razprava o delavkah na domu, zaradi katerih je bil že stavljen predlog v državnem zboru. Izrečena je bila zahvala strokovni komisiji za ogromno delo, ki ga je izvršila v dobi sbojega delovanja in zahvala tudi strokovnim tajnikom, ki so uredili že v tem letu razne pogodbe tako, da ne bomo imeli v Trstu v

letu 1913. onih bojev, ki jih bodo imeli zaradi pogodb delavci v drugih deželah, katerim izreka kongres že sedaj svoje simpatije in svojo solidarnost.

Kongres je zaključil sodrug Oliva po kratkem pozdravnem govoru in so priredili navzoči sodrugu Olivi prirsčne ovacije.

Tržaška deželna konferenca.

V nedeljo 8. t. m. zjutraj so se sešli delegatje tržaškega slovenskega politično organiziranega delavstva na deželno konferenco, ki jo je sklicala deželna organizacija jugoslovanske socialno demokratične stranke v Trstu. Navzočih je 60 delegatov. Konferenco otvori dosedanji predsednik političnega odbora sodrug Regent ob pol 10. dopoldne. Za predsednika konferenci sta izvoljena sodruga Fran Milost in Ignacij Mihevc, za zapisnikarja pa sodrug Golouh.

Milost prevzame predsedništvo in se zahvali za izkazano zaupanje. Prečita pismo izvrševalnega odbora, ki pozdravlja konferenco in ji želi najlepšega uspeha.

Todeschini, strokovni tajnik, pozdravlja konferenco v imenu strokovne komisije in vseh strokovnih organizacij.

Šuber pozdravlja v imenu italijanskega političnega odbora. Vsi trije pozdravi so bili sprejeti z navdušenim aplavzom.

Nato so bile volitve potrebnih komisij in so bili izvoljeni: Juhart, Rože, Klinc v komisijo za pregledovanje mandatov; Bizjak, Sešek, Gruden v komisijo za redigiranje predlogov; Kermolj, Fuk, Makuc, Battistič, Lavrenčak v komisijo za predložitev novega političnega odbora in nadzorstva.

Nato poročajo sodrugi Regent, Golouh in Gruden o delovanju političnega odbora. Sodruga Sešek poda poročilo nadzorstva, iz katerega je razvidno, da je izvršil politični odbor svojo dolžnost v polni meri in da je uprava v popolnem redu. O poročilu se je vnela razprava, katere so se udeležili sodrugi Gaspari, Ferfolja, Kermolj, Milost, Kopač, Igljč in drugi.

Sodruga Puecher je podal poročilo o delovanju mestnih svetovalcev. Konferenca je vzela poročilo z zadovoljstvom na znanje in izrekla toplo zahvalo za delavnost socialističnih zastopnikov v mestnem svetu. Iz poročila sodruga Puecherja je razvidno, da se v mestnem svetu niti ne ve, da sede tam tudi slovenski narodni zastopniki.

Konferenca je bila zelo živahna. Pri vsaki točki in po vsakem poročilu je sledila razprava, ki so se udeležili malodane vsi navzoči.

V novi politični odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Rudolf Golouh, Ivan Gruden, Fran Battistič, Ignacij Mihevc, Anton Vaupotič, Fran Milost, Fran Skobl in Antonija Gornikova. V nadzorstvo pa sodruga Avgust Gaspari in Fran Sešek. Sprejete so bile sledeče

resolucije:

I.

Deželna konferenca jugoslovanske socialno demokratične stranke, zborujoča v Trstu 8. decembra 1912. izjavlja, da mora biti nastop tržaške socialne demokracije kakor vedno enoten tudi pri prihodnjih volitvah v mestni svet in deželni zbor tržaški. Dočim izreka že danes, da mora nastopiti stranka s svojimi kandidati v vseh mestnih in okoličanskih delavskih volilnih okrajih, prepušča glede drugih volilnih skupin in glede eventualnih ožjih volitev odločitev strankinim zastopstvom, ki naj se ravnajo na način, kateri bo stranki in stvari najbolj koristen.

II.

Prepričani, da je kulturna organizacija, ki naj bi smotreno in programatično vzgojevala slovensko delavstvo v smislu socialističnih načel, pogoj razvoju naših organizacij in našega časopisja, priporoča konferenca, da se ustanove povsod, kjer jih še ni, izobraževalna društva. Skrbi naj se za redno in uspešno delovanje obstoječih izobraževalnih društev; prireja naj se čim večje število predavanj; organizira naj se razpečevanje brošur, časopisja in sploh socialistične literature.

Političnemu odboru se nalaga, da izvede, sporazumno z „Ljudskim odrom“, zvezo izobraževalnih društev, katera naj prične izdajati, ko bodo dani pogoji, po načinu „Slov. Matice“ letno primerno število znanstvenih, agitacijskih in literarno socialističnih spisov.

Strokovnim in političnim organizacijam se priporoča, naj pospešujejo in podpirajo smotre kulturnih organizacij.

III.

(Dodatek).

Konferenca nalaga bodočemu političnemu odboru, naj v svrhu kolportaze socialističnega časopisja, brošur in drugih publikacij izvoli iz srede strankinih pristašev poseben odbor.

IV.

(Dodatek).

Konferenca priporoča političnemu odboru, da prevzame skupno z „Ljudskim odrom“ nalogo, pridobiti do prihodnje konference kolikor mogoče največ stalnih naročnikov „Zarje“ in kolikor mogoče največ stalnih članov „Ljudskega odra“ ter naj dogovorno s strokovnimi organizacijami uredi sistematično kolportazo socialističnega časopisja in socialističnih publikacij.

V.

Uverjeni smo, da je vsestransko delovanje na gospodarskem, političnem in kulturnem polju pogoj popolnemu uresničenju naših ciljev in najvitalnejši interes strokovnih organizacij, ki hočejo razpolagati z zanesljivimi in resnično zavednimi sodrugi in ki se hočejo izogniti fluktuaciji članov, se priporoča vsem organizacijam, naj poskrbe potrebno agitacijo med politično organizacijo in z ozirom na dejstvo, da so krajne in okrajne organizacije važen faktor strankinega napredka, priporoča konferenca bodočemu političnemu odboru, naj z vso vnemo, kjerkoli more, ustanovi krajne in okrajne organizacije in naj skuša obenem uvesti potom zaupniškega zbora cestno organizacijo.

VI.

Bodočemu političnemu odboru se nalaga, da ustanovi zaupniški zbor.

VII.

Zavedajoča se, da je le na podlagi programa in načel mednarodne socialno demokratične stranke mogoče pravično in uspešno delovati v prid interesov delavskega ženstva:

prepričana, da je le razredna združitev delavstva brez razlike narodnosti, vere in spola, ki omogočuje uspešen boj za osvoboditev delavskega razreda in za zmago socializma in da je pogoj ojačenju stranke in razširjenju naših načel izobraževalno delo med delavstvom in v prvi vrsti med ženstvom;

priporoča konferenca vsem sodrugom, da gmotno in moralno podpirajo akcijo, ki jo hoče izvesti v najkrajši dobi ženska organizacija v Trstu.

Akcija ima predvsem namen, izobraziti ženstvo v duhu socialističnih idej in stremljenj in bo vršila v to svrhu predavanja in shode ter ustanovljala podružnice v Trstu in okolici. In dočim naj bo sedaj smoter organizacije le kulturno delo, se ima združiti ženstvo, ko bodo dani pogoji, na podlagi bojovne razredne in politične organizacije.

Nadalje predlaga, naj se sledeč sklepom češke in nemške bratske stranke, poskrbi ženstvu zastopstvo v strankinih odborih. Odbori kulturnih, strokovnih in političnih organizacij pa imajo pospeševati in podpirati stremljenja in delovanje zavednega ženstva.

Konečno priporoča, naj se osnuje splošna ženska organizacija vseh obstoječih ženskih društev na Slovenskem; izvoli naj se osrednji odbor in v primernem času naj se ustanovi ženska politična organizacija jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Volitve v personalno komisijo tržaškega železniškega ravnateljstva.

PODURADNIKI.

Izvoljeni so:

	glasov
Centralna služba.	
Član: Martin Praček, oficijant, V oddelek, Trst	29
Namestnik: Alojz Lasnik, vlakovni revizor, VI oddelek, Trst	29
Železniško nadzoro a na in progovzdrževalna služba.	
Član: Edvard Kisvarday, prožni mojster, Trst	64
Namestnik: Franjo Mauričič, prožni mojster, Gorica II (Opčina)	62
Postajna služba:	
Član: Josip Lazzarich, postajni mojster, Buje	176
Namestnik: Bernard Hafner, postajni mojster, Jesenice	181
Vlakospremna služba:	
Član: Ivan Zink, nadsprevodnik, Trst	68
Namestnik: Franjo Lukežič, nadsprevodnik, Ljubljana drž. žel.	68
Kurilniška služba.	
Član: Anton Fucik, vozovni mojster, kurilnica Trst	7
Namestnik: Josip Urbane, strojni mojster, Ljubljana	7
Strojna služba.	
Član: Josip Petrič, strojevodja, kurilnica Ljubljana	118
Namestnik: Karl Kremžar, strojevodja, kurilnica Gorica	118
Delavniška in materialno skladiščna služba.	
Član: Josip Lutschoumig, delovodja, Gorica drž. žel.	6
Namestnik: Adolf Venier, strojevodja, Trst drž. žel.	6
SLUGE.	glasov
Centralna služba:	
Član: Ivan Cesar, uradni pomočnik, oddelek III	29
Namestnik: Ljudevit Nemeč, uradni pomočnik, oddelek I	29
Železniško nadzorovalna in progovzdrževalna služba:	
Član: Josip Vouk, prožni čuvaj, Gorica I.	196
Anton Štros, pružni čuvaj, Jesenice	196
Namestnik: Franjo Smolej, prožni čuvaj, Gorica I	196
Franjo Maren, prožni vravnavalec, Ljubljana	196
Postajna služba:	
Član: Josip Flaschberger, postajni nadzornik, Gorica	375
Tomaž Rindler, nadpremičar, Ljubljana	375
Namestnik: Josip Pintar, skladiščni nadzornik, Jesenice	375
Franjo Čec, čuvajni nadzornik, Trst	375
Vlakospremna služba.	
Član: Josip Kreuzer, sprevednik, Trst	214
Namestnik: Ivan Grile, sprevednik, Ljubljana	214
Kurilniška služba.	
Član: Jakob Cesar, nadkurjač, kurilnica Ljubljana	21
Namestnik: Anton Štor, nadkurjač, kurilnica Trst	9
Strojna služba:	
Član: Julij Juchardt, strojevodja, kurilnica Trst	102
Namestnik: Josip Sbaschnig, strojni kurjač, kurilnica Gorica	104
Delavniška in materialno skladiščna služba:	
Član: Ivan Kocjančič, višji strokovnik, Gorica	126
Namestnik: Franjo Christof, skladiščni nadzornik Trst drž. žel.	119

Domače vesti.

Čitatelje našega lista posebej opozarjamo na poročilo o shodu v Gorici, ki se nahaja na drugem mestu današnje številke. Poročilo vsebuje zelo poučna pojasnila o zavarovalnici zoper nezgode.

Silvestrov večer priredi koncem leta pevski odsek „Ljudskega odra“ v dvorani „Tersicore“ ul. Chiozza. Veselica obeta biti jako zanimiva in zabavna. Spored obsega dramatične predstave, deklamacijo, alegorijo, mnogo novih zanimivih pevskih točk, srečolov, šaljivo pošto, brzo fotografijo itd. Ples zaključni srečno izbrani in vabljeni spored. Vemo, da je na sporedu veselice se druga točka, ki bo presenetila navzoče. Odbor pevskega odseka našega „Ljudskega odra“ napenja vso svojo moč in spretnost, da pripravi sodrugom veselico, ki bo nudila mnogo zabave in obenem mnogo izobrazbe. Letos bomo prvič praznovali svoj Silvestrov večer. Izredno prirediteljev naj sodrugi železničarji posetijo v čim največjem številu. Vsak železničar naj izrabi lepo priliko in naj agitira, da bo udeležba čim večja.

Meščanska demagogija. Na seji državnega zbora dne 28 oktobra je poslanec sodr. Seitz imel priliko označiti v daljšem govoru demagoško postopanje meščanskih strank zoper socialno politične zahteve. Pečal se je tudi s predlogom nemških nacionalcev in krščanskih socialcev glede železničarjev. O tem je dejal:

„Meščanske stranke so se izrekle v resolucijah, da imajo železničarji in državni delavci varovati svoje ogrožene pravice, svoje življenje in zdravje. Sestavile so te stranke regulacijo prejemkov državnih delavcev in železničarjev, pred mesecem so pa merodajne stranke zbornici lastno sestavo prejemkov na frivolni način odklonile. Danes stavijo nacionalci zopet svoj že ovržen predlog, da naj se najde način, da se reši ugodno potrebe in zahteve železničarjev. Tak predlog so nacionalci pred meseci v proračunskem odseku enoglasno odklonili. Če bi vedeli, da zdaj stavijo zopet tak predlog iz prepričanja, da so tedaj kritično postopali zoper zahtevam železničarjev, bi jim bili skoraj hvaležni za tako javno priznanje svoje pomete. Toda bojim se, da bodo nacionalistične stranke ob priliki zopet odklonile svoje lastne predloge, ki jih stavijo na dnevni red zbornice le zato, da se s temi predlogi ponašajo med ljudstvom, ki še vse preveč verjame bajkam raznih nacionalističnih komedijantov.“

Narodnjaška „tolažba“. Glasilo jugoslovanskih železničarjev objavlja kilometer dolgo litanijo o železničarskih zahtevah in državnem zboru. Članu daje povod konferenca lige, ki se je vršila začetkom meseca novembra na Dunaju. Jeremijada ne bi bila vredna niti zasmehovanja in mi bi jo gotovo ne omenili, če ne bi vsebovala pasus, ki dokaj usiljuje dvom o zdravi pameti jugoslovanskih železničarskih veljakov. Pasus se glasi: „Železničarstvo, ki je znalo računati z dejstvi, se je začasno zadovoljilo s „tolažbo“ vedoč, da bi bilo v tem pogledu popolnoma nemogoče z glavo skozi zid. Drugače so ravnali seveda naši socialni demokrati, ki so po svojih poslanicah v državnem zboru vložili oni znani demagoški sedemnajstmilijonski predlog, ki pa je bil odklonjen.“

Socialni demokrati so torej po svojih poslanicah v državnem zboru vložili sedemnajstmilijonski predlog?! Ali je dolgočasnemu članu znana zgodovina zadnjih železničarskih zahtev? Dvomimo, da bi mu bila znana. Saj že vrabci na strehi vedo, da je bil predlog vložen v proračunskem odseku in ne v državnem zboru. Seveda se mi ne čudimo dejstvu, da urednik „železničarskega“ glasila ne ve, kje je bil vložen predlog zoper katerega pisari in zabavlja že čez pol leta. Vemo, da mora biti nacionalistični „časnikar“ vedno navskriž z resnico in z dejstvi. Zabavlja, zavija, resnico, pokaži med vsako vrstico, ki jo napišeš, svojo duševno praznoto, pa bodeš deležen pohvale... Škerjanca, Jakliča, Rybača in drugih enakovrednih nacionalističnih veljakov.

Če so pa jugoslovani bili zoper sedemnajstmilijonski predlog le zaradi tega, ker se raje zadovoljijo s „tolažbo“, je stvar v katero nočemo posegati več kakor toliko. Samo vprašali bi jih, čemu neki nadlegujejo ljudi s svojo zvezo in svojim brezpomembnim glasilom, če se zadovo-

ljijo s „tolažbo“? Ta jim ne bo od strani vlade nikdar manjkala. Zato pa se ni treba ustanavljati zveze in osmesiti se s svojim glasilom.

Podpore družinam v slučaju mobilizacije. — Današnji zakon, ki določuje višino podpor družinam vpoklicanih v slučaju mobilizacije, je skoraj nespremenjen zakon iz leta 1880. Novi zakon ne spreminja odmero prispevkov skoraj prav nič in še dolgo ne dosega zakona iz leta 1908, ki določa prispevke družinam rezervistov in ki pripozna pravo zahtevo družin. Zakon iz leta 1908 nima za pogoj „potrebe po pomoči“ in ne označuje prispevkov s poniževalnim imenom „podpora“, temveč označuje te prispevke kot „donesek države k vzdrževanju“. Izmera podpor je razdeljena, prav tako kakor pravi zakon iz leta 1880., v dva dela: vsakdanji prispevek za življenje in vsakdanji prispevek k stanarini je tako visok, kolikor znaša polovica prispevkov za življenje. Le oni ne dobije prispevka k stanarini, ki stanuje v lastni hiši ali v hiši, ki je last vpoklicanega, ali v javnem posloju, n. pr. v ubožnici. Otroci pod osmim letom dobivajo le polovico od obeh prispevkov. Prispevek za življenje se odmeri „za vsak kraj, v katerem je bil svojeence vpoklicanega ob času vpoklicanja, v višini vojaškega oskrbovanja“. Višina vojaškega oskrbovanja določa deželnoobrambno ministrstvo vsako leto. Za leto 1912 je bila določena v okrožni odredbi od 22. decembra 1911. Po tej odredbi znaša skupna podpora za vsakega svojca vpoklicanega ob času mobilizacije, ki stanuje

	Starost nad 3 let	Starost nad 8 letom
	K	V
v Inomostu	1.36 1/2	63
v ostali Tirolski in na Predarlškem	1.26	63
v Trstu	1.26	63
v ostalem Primorskem	1.14	57
v Lincu	1.24 1/2	62 1/4
v Celovcu	1.21 1/2	60 1/4
v ostalem Koroškem	1.12 1/2	60 1/4
v Gradcu	1.15 1/2 1/2	57 3/4
v ostalem Štajerskem	1.11	55 1/2
v Solnogradu	1.14	57
v Brnu	1.14	57
v ostalem Moravskem	1.02	50
na Dunaju	1.11	55 1/2
na ostalem Nižje Avstrijskem	1.08	54
v Zadru	1.11	57
v ostali Dalmaciji	1.08	54
v Tropolju	1.11	55 1/2
v ostali Šleziji	0.99	49 1/2
v Lvovu	1.12 1/2	56 3/4
v Krakovu	1.03 1/2	51 3/4
v ostali Galiciji	0.79 1/2	39 1/8
v Ljubljani	1.09 1/2	54 3/4
na ostalem Kranjskem	1.03 1/2	51 1/4
v Črnovciah	1.09 1/2	54 3/4
v ostali Bukovini	0.82 1/2	41 3/4
v Pragi	0.97 1/2	48 3/4
v ostalem Češkem	1.08	54

Za najvišje podporni znesek vse družine velja pa povprečni dnevni zaslužek vpoklicanega. Več kakor je zaslužil vpoklicani ne more dobiti družina, če šteje še toliko članov. Če dobivajo nekateri družinski člani, ali pa vsa družina, podpore od dežele, občine, društev ali zasebnikov, se jim ne skrajša državni prispevek.

Tiskovna svoboda v Avstriji. Vlada je izdala dva „strogo zaupna“ odloka na pristojne oblasti. Odloka ukazuje šikaniranje in oviranje svobodnega socialističnega časopisja. Zlasti priporoča odlok oviranje poslovanja svobodnih šol in svobodnih tendence dnevnih listov. Vlada gospoda Stürgkha ukazuje zatiranje svobodne agitacije. Stürgkhova vlada hoče odpraviti koalicijsko pravo in svobodo zborovanja, razpustiti svobodna društva in konfiscirati moderno časopisje — vse to na čast in ponos slavnega avstrijskega klerikalizma! Take vrste odlokov nismo še doživeli. Reakcija se še vedno šopivi po kabinetih avstrijskih vlad. Podjarmiti, zaslužniti se hoče avstrijsko moderno misleče delavno ljudstvo. Niti Badenjeva vlada se ni postavila tako očitno in brezobzirno v službo klerikalizma in buržoazne reakcije. Odlok ukazuje, da je zlasti paziti na „protipatriotične in protidržavne“ izvajanja na ljudskih shodih. Kritika sistema in političnih vlad je prepovedana. Na tak način se hoče rešiti staro Avstrijo socialistične nevarnosti. Čas bo dokazal, da se

vsak poskus reakcije zoper razširjenjem socializma izjalovi.

Kapitalizem. Anketa o grupiranju kapitala v Zedinjenih državah dokazuje, da je 36 odstotkov aktivnega kapitala naloženega v dveh kapitalističnih skupin, katerih načelujeta znana milijardarja Mourgan in Rockefeller. Sodrugi Jaures objavlja v dnevniku francoskih sodrugov „Humanite“ sledeče opazke:

Dve kapitalistični skupini monopolizirata tretjino proizvodnega kapitala Amerike. Denarni promet donša Rockefellerju in Morgani 320 milijonov prebitka. Kapital znaša nad 25 milijardev dolarjev. (125 milijardev kron.) Tukaj imamo tretjo gradacijo kapitalistične koncentracije. Prva gradacija združuje veleindustrijo, veletrgovino in akcijska društva, ki so potom svoje tehnične moči absorbirale malo in srednjo produkcijo. Druga gradacija združuje velike podjetnike enake industrije, ki vstvarjajo svoje truste, da odstranijo medsebojno konkurenco, da tako gospodujejo na denarnih trgih in da diktirajo cene proizvaja in blagu. Tretja gradacija nam pa predstavlja najvišjo kapitalistično koncentracijo, kjer kraljujejo denarni mogotci Morgane in Rockefellerjeve vrste, ki s svojimimilijardi gospodujejo združeno kapitalistično gospodarstvo in truste.

Da se bo prišlo do tega, je bilo pričakovati. Vsak kapitalistični podjetnik skuša izkoriščati svoj rezervni sklad pri večjemu podjetju. Tako se pomnožuje denarna moč in se omogočujejo denarne kombinacije. Vstvarja se večja navrednost, ki zavaruje kapitale in podjetja zoper eventualnim krizam. V to svrhu se spojijo podjetja. In tak gospodarski in denarni proces omogočuje, da 300 denarnih mogotcev operira s kapitalom 125 milijardev dolarjev.

Pred namise razvija najhujša forma kapitalističnega gospodovanja svetovnega bogastva. Nevarnost je očitna. Pičlo število raznih Morgane in Rockefellerjev bo sčasoma odločalo o socialnim bogastvu, o življenju in smrti ljudstev:

Incenzstvo.

Italijanski železničarji zoper vojno. — Italijanski socialno demokratični železničarji so imeli v nedeljo dne 8. decembra t. l. v Milanu pomemben shod zoper vojno. Na tisoče zavednih železničarjev se je zbralo v milanskem Delavskem domu, da protestirajo zoper vojnemu hujskanju in da izrazijo svojo solidarnost s sklepi zastopnikov evropskega proletariata na Bazelskem kongresu.

Na shodu sta govorila člana centralnega odbora organizacije italijanskih železničarjev sodruga Ciardi in Papa. Znamenit je bil govor sodr. Ciardija.

Železničarji, pravi, ki so bili vedno na čelu modernemu gibanju zavednega proletariata, so tudi v tem resnem in nevarnem momentu do zadnjega na svojem mestu. Italijansko železničarstvo se pridružuje sklepom zastopnikov mednarodnega organiziranega delavstva, ki so se zbrali v Bazlju, da glasno izročijo voljo delavnega ljudstva, ki je odločno zoper vsaki vojni pustolovščini. Vemo pa, da se vojnim krogom usili mir le z energično akcijo. Proletariatu je naloga izvesti energično akcijo, ako se bo hotelo na vsak način provzročiti klanje po Evropi. Proletariat ima v svoji roki sredstvo, ki lahko paralizira docela vojno gibanje. Ako delavstvo poseže po tem sredstvu samoozdrabe, bomo imali po Evropi mesto vojne narodov, vojno — razredov. Ako pade usodna kocka proklamirajmo splošno stavko! Če se že imamo bojevati, bojimo se za naše interese! — Za njim je govoril tajnik strokovne komisije v Milanu dr. Marcheti, ki je v daljšem govoru ožigosal politiko trozveze. Povdarjal je gospodarsko škodo, ki jo trpi splošni industrijski napredek radi vojne nevarnosti. Sprejeta je bila sledeča resolucija:

„Italijanski železničarji zbrani na shodu dne 8. decembra 1912, da izražajo svoje mnenje v vojni, ki jo pripravljajo kapitalistični in dinastični krogi in kaere posledice bi bile naravnost pogubonosne za delavstvo Evrope;

Se izjavijo odločno zoper vojno, ki bi služila le interesom kapitala in ambicijam militarističnih krogov in medtem ko protestirajo najglasneje zoper vojnemu hujskanju;

Sklenejo pridružiti se in izvršiti sklepe socialistične stranke, da se prepreči izbruh vojne.“

Resolucija je bila med navdušenem prijetjevanjem mnogoštevilnih navzočih enoglasno sprejeta. — Navzoči zavedni železničarji so zapustili dvorano prepevajoč delavsko himno in marseljezo.

Železničarska organizacija v Italiji. Pred letom se je pojavilo v organizaciji italijanskih železničarjev (Sindacato Ferrovieri Italiani) separatistično gibanje. — seveda iz vseh drugih vzrokov nego separatistično gibanje pri nas. Različno nazoranje o formi organizacije in o bojni taktiki je provzročilo krizo. Smo že ob času separatističnega gibanja v Avstriji konstatirali zlo in škodo take krize v enotni organizaciji. Delavca, ki se ga iz taktičnih razlogov prisili, da izstopi iz ene organizacije, se ne o pridružil drugi; postal bo indiferenten za vsako organizacijo in boj. Sedanje razmere organizacije železničarjev v Italiji so nam ponovni dokaz temu dejstvu. Posledice take neenotnosti in nezmotnosti organizacije, so italijanski železničarji prav bridko občutili. Sedaj imamo v Italiji troje železničarskih organizacij (Zveza železniških delavcev, zveza železniških uradnikov in zveza prometnih nastavljenecv), ki pa vse skupaj ne doprinašajo nikake koristi ne eni in ne drugi kategoriji. V zadnjem času se je konstituiral posebni komite z nalogo sanirati razmere železničarskih organizacij v Italiji. Komite je izdal oklic na organizirane železničarje, da naj snujejo skupno in enotno organizacijo vseh obstoječih zvez in da naj se podpira delo v tem smislu. Centralno glasilo železničarjev „La Tribuna dei Ferrovieri“ objavlja naznanilo centralnega odbora, ki pravi, da se je predlog vzelo na znanje in da se bo na prihodnjem kongresu sklepalo o tem. Italijanskim sodrugom želimo ugodno rešitev vprašanja.

Raznoterosti.

Kdo zastopa gospodarske zahteve delavstva? Na izrednem kongresu krščanskih strokovnih organizacij, ki je bil 26. novembra v Essenu, je eden od voditeljev, Giesberts, izrekel besede, ki se jih naj delavstvo dobro zapomni: „Ako bi nam bilo le do tega, da zastopamo zgolj gospodarske zahteve delavstva, tedaj bi šli k socialni demokraciji“. Da zastopa socialna demokracija gospodarske zahteve delavstva, to nam je samoposebi umevno. Ali da to prizna voditelj krščanskih strokovnih organizacij, to je značilno in pomembno!

Književnost.

Družinski koledar za navadno leto 1913 je izdala in založila splošna delavska zveza „Vzajemnost“ za Kranjsko v Ljubljani. Knjigo, ki bi morala biti v vsaki hiši, ugodno in dobro razlikuje od drugih sličnih publikacij izvrstna in izbrana vsebina raznovrstnega poučnega in zabavnega gradiva z mnogimi dovršenimi ilustracijami. „Družinski koledar“ je v krasne platnice trdo vezan in obsega nad 210 strani v veliki osmerki. Poleg navadnega kalendara vsebuje tudi razne druge važne določbe splošne vrednosti.

Z izdajo tega koledarja je „Vzajemnost“ ustregla nujni potrebi. Ni nam več treba segati po raznih meščanskih izdajah te vrste, ker imamo domače boljše blago.

Kdor se hoče v kratkem in točno poučiti o zgodovini delavskega gibanja na Slovenskem, kakor tudi o raznih drugih važnih vprašanjih, kdor se hoče v svojih prostih urah izvrstno zabavati, naj si kupi „Družinski koledar“ in gotovo mu se bo žal denarja, ki ga je zanj izdal.

Odveč bi bilo, še nadalje izgubljeni besede, ker knjiga se sama priporoča. Omislite si jo torej vsi. In to vam bo tem lažje, ker je cena zelo nizka.

Cena: 1 izvod 1.20 K, po pošti 20 vin. več; 50—100 izvodov za organizacije po 1 K; nad 100 izvodov po 95 vin. Na naročila brez denarja se ne ozira. Pošilja se tudi po povzetju. V kolportazo (proti poznejšemu obračunu) se pošilja le organizacijam na pismeno naročilo, opremljeno z društvenim pečatom in podpisom predsednika in blagajnika. Od kolportaze preostalih koledarjev se ne vzame nazaj.

Naslov za naročbe:

Zveza „V z a j e m n o s t“ v Ljubljani.

Volitve v provizijski sklad južne železnice.

Uprava južne železnice je razpisala volitve v provizijski sklad, ki se zaključijo dne 16. t. m.

Po težkim bojem se je posrečilo organiziranim delavcem doseči ustanovo tega važnega in koristnega sklada. Delovanje nove institucije morajo nadzorovati in voditi delavci sami, da se tako vedno bolj izpopolni in modernizira.

Prva doba provizijskega sklada je bila informativnega značaja; druga in nadaljna doba bo pa gradila in zboljšala provizijski sklad.

Novemu odboru bo naloga izvesti spremembo pravilnika. Sprememba nekaterih določb pravilnika je nujno potrebna. Zavedni železničarji naj izvršijo svojo dolžnost in naj vsi glasujejo za naše kandidate.

Volilno pravico imajo vsi aktivni delavci in delavke pripadajoči provizijskemu skladu. Volitev se vrši pismeno in tajno potom zaprtih listov. Voli se samo potom glasovnic, ki jih je izdala uprava južne železnice. Prejem glasovnice in dotičnega ovitka ima volilni opravičenec s svojim podpisom potrditi. Na glasovnici je dovoljeno prilepiti tiskane liste z imenom kandidatov.

Organizacija priporoča sledeče kandidate:

Člani odbora:

Franz Glaser, ključavničar, delavnica Dunaj.
Franz Pospichal, zidar, progovzdrževalna sekcija Dunaj.
Karl Feigl, prtljagonosec, postaja Dunaj.
Leopold Prenner, mizar, vlakopospeševalna služba Dunaj.
Karl Schmidt, ključavničar, delavnica Dunaj.

Namestniki:

Rupert Ranpl, ključavničar, tovarna za varnostne naprave Dunaj.
Josef Maier, vrhstavnih delavec, progovzdrževalna sekcija Dunaj.
Ivan Kovar, skladiščni delavec, Matzleinsdorf.
Ladislav Kocian, kurjač, kurilnica Dunaj.
Ivan Blas, pleskar, delavnica Dunaj.

Eksekutiva avstrijskih organiziranih delavcev.

Naznanila upravnistva.

Ker se bližamo koncu leta, prosimo odbore krajevnih skupin in vplačevalnic, da odračunajo upravi prispevke in denarne pošiljke meseca decembra in sicer najkasneje do 27. t. m., tako da bo centralni upravi omogočeno zaključiti račune tega leta še koncem leta in da se pripravi poročilo za leto 1912.

Obračune, ki se jih pošlje upravi po 31. decembru ni mogoče zaznamovati v poročilu tega leta.

Da se sodrugi izognejo neprijetnim pritožbam, ki nastanejo navadno, če poročilo centrale ne soglašajo z računi skupin in vplačevalnic, jim priporočamo, da nam do navedene dobe pošljejo izvlečke in obračune meseca decembra.

Obenem prosimo, da se nam na zgoraj označeni način obračuna prispevke raznih drugih predmetov, (koledarja itd.) inkasiranih do meseca decembra.

Društven znak. Mnogo krajevnih skupin je še, ki niso naročile društven znak, ki ga je izdala centrala. Društven znak nima pomen samo za jubilejsko leto; služi še nadalje kot spomin dvajsetletnice naše organizacije. One krajevne skupine, ki še nimajo takih znakov, naj si jih čimprej nabavijo.

Našim zaupnikom, blagajnikom in kolporterjem. S 1. januarjem t. l. se uveljavi z izdajo koledarja združena zavarovalnica. Vsaki odjemalec koledarja dobi brez drugih formalnosti zavarovalnino 200 kron ako ponesreči na delu. Edini pogoj temu je, da se izplača koledar s 1. januarjem 1913. Kdor do te dobe ne izplača koledar, ne dobi v slučaju ponesrečenja zavarovalnino. Našim kolporterjem nalagamo, da to sporočijo prizadetim, da se tako izognemo eventualnih pritožb. Sodrugi blagajniki so naprošeni, da nam pošljejo le one police, za katere je bil izplačan popolni znesek koledarja. Inkasirane svote in relativne police je takoj poslati upravi.

Obenem naznanjamo, da je mnogo kolporterjev in blagajnikov, ki niso še odračunali pri upravi naročene društvene znake. Predsednike in nadzornike pozivljamo, da uredijo stvar pri svojih skupinah in odborih.

Naznanjamo, da je pravkar izdani „Eisenbahner Kalender“ za leto 1913 že razprodan. Če se pri kaki skupini še ni razprodalo vse poslani koledarje, naj se ostale takoj vrne centrali, ki jih bo zopet razpislala onim skupinam, ki so naročile novo večje število koledarjev.

Shodi.

Gorica. Dne 6. t. m. vršil se je dobro obiskan shod državnih in južnih železničarjev, v prostorih hotela „pri treh kronah“ v Gorici.

Poročali so sodrugi Tantsin in Wild iz Dunaja in tajnik sodr. Kopač.

Dnevni red: „Delovanje železničarskih zastopnikov v zavarovalnici proti nezgodam“.

Predsednikom bil je izvoljen sodr. Seiser, podpredsednikom sodr. Steiner in zapisnikarjem sodr. Mozetič.

Po običajnem pordravu na zborovalce je podal predsednik besedo sodr. Tautsinu.

Po dveurnem izvajanju je sodr. Tantsin z eminentnimi stavki orisal stališče, ki ga zavzema zavarovalnica napram železničarjem in kakih določb se hoče ista nadalje posluževati, kar označa, da se hoče proti priborjenim interesom železničarjev na škodo istim, nove postave skovati.

Govornik je označil in navedel kričee nakane katerih se hoče ista v bodoče s pomočjo klerikalcev posluževati; kaj pridno bodo pri teh manevrih tudi od uprav imenovani delegati pomagali. Železniško osebje mora biti na temelju obstoječih postav zavarovano proti nezgodam. Zavarovanec mora svoje zdravje in ude postavljati na trg in ako ponesreči, ga mora zavarovalnica odškodovati, poškodbe dobljene pri nezgodah se morajo kalkulirati od želez. zdravnikov, kateri seveda zmirom v prid žel. upravam taksirajo poškodbe ponesrečencev.

Ako pride ponesrečenec n. pr. z nogo pod kolo voza katero mu jo seveda zdrobi, in je bil dotični voz na lokomotivo priklopljen, izračuna se istemu 90% rente njegovega zaslužka v pretečenem letu. Ako pa dotični voz ni bil priklopljen lokomotivi, in kolo voza mu nogo ravno tako zdrobi, tedaj se mu odmeri le 60% rente. Omejena postava je bila seveda v pravem smislu birokratičnega duha skovana.

Nadalje določa zakon, da se onim uslužbenecem, ki so vsled „lastne krivde“ ponesrečili, odmeri mesto 90% le 60% rente.

Gospoda kaj rada uporablja to točko in je trdnega prepričanja, da železničarji kar silijo v nesrečo ker računajo na „mastne“ rente.

Mi smo seveda drugačnega mnenja, in prepričani smo, da mora biti budalost omenjenih faktorjev silna razvita, kajti ni ga žel. uslužbenca, ki bi silil z nogo ali roko pod kolo ali pa sploh v kako drugo nezgodo pretečo stvar.

Pomisliti moramo, da so ponesrečencem vedno 4 točke v mislih in sicer:

- 1.) Zguba zdravja;
- 2.) sodnijske obravnave;
- 3.) boj za odmerjenje rent in
- 4.) eventualno disciplinarna postopanja.

Da bi se železničarjem še bolj skrčila pravica do nezgodnih rent, je naš dični min. preds. Stürgh predlagal, naj bi žel. uslužbenici, kadar gredo v službo ali iz nje, imeli le pravico do rent, ako na železniškem teritoriju ponesrečijo, od stanovanja do železnice in narobe naj bi se opustilo vsako zavarovanje proti nezgodam. Seveda je bil ta škodljivi predlog od naših zastopnikov kratkoma odklonjen.

Nadalje se ozira uprava zavarovalnice jako na predpisano moralno življenje železničarjev. Klerikalna svojat je znala vplivati, da se v slučaju nezgode ne sme svojem ponesrečenca odmeriti renta ako dotičnik ni živel skupno z ženo, ali ako ni bil poročen z isto. Torej svoji ponesrečenca nimajo v takih slučajih nobene pravice do rente.

Kaj ima zakonsko in skupno življenje z ženo opraviti z nezgodo, naj javnost sama razsodi.

Enako se določa tudi za nezakonske otroke manjša renta nego za zakonske. To vse je pripisati klerikalnem močvirju.

Rente ponesrečencev se ne določajo po višku poškodbe, ampak odmerijo se po njegovem zaslužku ali gmotnem stanju. Ako je ponesrečenec vsled prenizke rente primoran izven iste še kak zaslužek si pridobiti in ako zavarovalnica o tem zve, tedaj se mu hitro del rente črta.

Dosmrtno 120% rento, ki pa stoji le na papirju, se odmeri istim ponesrečencem, ki že v krsti ležijo.

Današnja „moderna“ uprava zavarovalnice si je prevzela nalogo, da deluje še z večjo vehemenco kakor do sedaj, oškodovati železničarje še iste malenkosti do katere so imeli pravico, pri kateri stvari so kot prej omenjeno glavni mojstri naši klerikalni mogoteči vseh narodov.

V očeh teh kapacitet je vsak železničar simulant in lovec na nezgodne rente.

Ako ponesrečenec vsled nezgode ne more več iste službe, ki jo je prej opravljal zopet nastopiti, in je vsled tega uvrščen v drugo službeno kategorijo, je oškodovan za celo življenje s tem, da po 5—6 let ne avanzira na plači. Pri vsakem pomaknenju v višji plačilni red so ponesrečenci gotovi, da jim zavarovalnica del rente odbije, in sicer za toliko, kolikor znaša letni znesek povišane plače.

Kaj nečuvnega se pa dogaja pri vajencih v delavnicah. Ako vajenec ponesreči, da je za delo nesposoben, se mu nakaže letna renta največ 600 kron.

Ko pa doraste in si je preskrbel kako službo ker mu s 600 kronami ni mogoče živeti, tedaj pa je gotov, da zavarovalnica nezgod ugrabi rento, sklicujoč se, da v službi v kateri se nahaja, zasluži več kot za časa nezgode.

Zdravniški poznani manevri in njih izkazi, ki se zavarovalnici predložijo, so sestavljeni navadno neugodno za ponesrečence. Kar zdravnik določi in taksira, to ostane in zavarovalnica se sklicuje na poročilo oz. izkaz zdravnika kot „izvedenca“.

V ordinacijah žel. zdravnikov morajo ponesrečenci eksercirati kakor na vojaških vajah, ker žel. zdravniki morajo po naročilu in želji zavarovalnice proti nezgodam, enako isti, smatrati železničarje za simulantne.

Govornik je natančno raztolmačil, pred katerimi boleznimi oz. nezgodami se morajo železničarji varovati, tako glede kile in tuberkuloze, ki je dostikrat z nezgodo v zvezi.

Posebno mora ponesrečenec paziti, da se po nezgodi brez odlašanja precej k zdravniku poda in mu natančno poroča o nezgodi, najbolje pa je, da ponesrečenec poda stvar na zapisnik, ki mu ga odbor pristojne podružnice radovoljno sestavi.

Neštetokrat se dogaja, da dobijo železničarji vsled nezgode kilo, ki označa 20% splošne telesne oslabelosti, žel. zdravniki pa navadno opišejo kilo kot staro, oziroma samo ob sebi razvijajočo se bolezen.

Glavni udarec za železničarje je ta, da se morajo pustiti ponesrečenci le od žel. zdravnikov zdraviti; vsaka zdravniška izjava ali spričevalo kakega drugega zdravnika, ako je tudi najboljši specialist, je za gospodo pri zavarovalnici neupoštevata stvar.

Ako je slučajno ponesrečenec prepričan, da bi preje okrevanje ako ga zdravi kak drugi zdravnik in ne železniški, ali ako bi se podal lastnovoljno v bolnišnico, je primoran iz lastnega žepa poravnati vse tozadevne stroške.

Glede zdravljenja zdravnikov je tudi dokazana stvar, da so bili ponesrečenci od zdravnikov nešpecialistov slabo zdravljeni.

Na podlagi navedenih spisov, si gotovo železničarji ne privoščijo, da bi postali rentni loveci kakor misli gospoda pri zavarovalnici.

Govornik je navzoče pozival, naj delujejo za našo organizacijo in agitirajo, da bodo pri prihodnjih volitvah v zavarovalnico proti nezgodam prodrli kandidati naše organizacije, ker le oni so dosedaj kljub vsem nakanam znali železničarje kolikor je bilo mogoče, zastopati.

Nacionalne, klerikalne in druge rumene organizacije so pa pokazale, da so zastopniki istih klečeplazni hlapeči žel. uprav.

Burni aplavz in odobravanje je sledilo govornikovim izvajanjem. Na to se je javil k besedi sodr. Wild.

Priporočal je, naj ponesrečenci ne zakasnijo javiti nezgode katere morajo biti tekom 5 dni javljene pol. oblasti. Nezgoda naj pa je še tako lahka, treba je, da se jo naznani, ker nikdo ne ve kako se pozneje razvije.

Vsak ponesrečenec naj največ 1 mesec čaka na dopisnico od zavarovalnice, s katero ga ista obvešča, da je tozadevno poročilo o njegovi nezgodi od strani žel. uprave vzela na znanje. Med drugim je poročal sodr. Wild o postopanju žel. uprave drž. žel. imenovanega delegata Vojna v Pragi, ki je škodoval železničarjem s tem, da je z neresničnimi dokazi na dan prihajal, obravnave tikajoče se nezgod, so mu bile deveta brigada. Ravno tako je drž. oblastim poročal nejasna in železničarjem škodljiva poročila. Dokazalo se je tudi tej češki nacionalni kapaciteti, da je predložil račune za potovalne stroške k sejам oz. obravnavam, katerih se niti udeležil ni. Na predlog soc. dem. zastopnikov je bil seveda ta čedni delegat izključen iz odbora zavarovalnice.

Vsak uslužbenec naj si zabeleži mesečne zasluzke, kajti na podlagi njegove zaslužene letne svote, mu zavarovalnica nezgod preračuna rento.

Poročal je nadalje o vršehih se nezgodah pri prevažanju blaga z železniškimi vozički po progi, pri katerem delu se dogaja mnogo nezgod.

Nezgode pri prepeljavanju materiala z vozički se je navadno s 60% rento odškodovalo, na predlog in utemeljevanje naših zastopnikov se sedaj omenjene nezgode odškoduje z 90% rento.

Po enournem izvajanju je končal sodr. Wild poročilo z odobravanjem navzočih zborovalcev.

K dnevniemu redu se je oglasil sodr. Pscholter, ki je tožil radi nepravilnega postopanja zavarovalnice nezgod in bistveno pojasnil svoj položaj kot ponesrečenec pri neki žel. nezgodi, radi katere je telesno in materijelno oškodovan dokler živi.

Slednjič se je k besedi oglasil sodr. Kopač, pojasnujoč predgovornika, da je žalibog mnogo ponesrečencev, ki si radi nejasnih in dostikrat napačnih navedb v zapisnik, brez da bi prej premislili, sami škodujejo. Vsled tega se želi, da se ponesrečenci pravočasno obrnejo na vodstva podružnic ali centralo radi potrebnega nasveta.

Citiral je tudi posamezne točke s katerimi je dokazal, da so zastopniki našega društva obilo ponesrečencev rešili iz slabega gmotnega stališča in jim pripomogli kolikor je bilo mogoče, do zboljšanja.

Ko se bodo v kratkem času vršile volitve zastopnikov v zavarovalnico nezgod, je torej želeti, da bodo navzoči vsestransko agitirali da bodo sodrugi oddali svoje glasove našim kandidatom, zastopnikom strok. in pravovarstvenega društva, ker prepričani smo lahko, da bodo samo oni tako kakor dosedaj znali varovati interese železniškega proletarijata.

Splošno odobravanje in aplavz je sledil govoru sodr. Kopača.

Ker se ni nihče več oglasil k besedi, je predsednik zaključil ob 11 uri zvečer lepo vspeli shod.

Vršijo se sledeči shodi:

Špodnja Šiška dne 16. t. m. shod vlakospremnega osebja drž. žel.

Trst II. dne 21. in 23. t. m. v gostilni „International“ (Razpotnik) pra Sv. Andreju shodi vlakospremnega osebja drž. žel. z dnevnim redom: 1) Turnusi; 2) predorna doklada; 3) raznote-rosti.

Zadružništvo.

Tržaške delavske konsumne zadruge.

Zadružno leto IX. Število članov 6496

Mesečni izkaz

Prodano blago:

V poslovnem letu 1911-12 (le proti znamkam)	1912-13 (skupno)
Kron	Kron
v juliju 85989.77	117834.47
v avgustu 83176.99	122091.91

v septembru	93171.89	143117.34
v oktobru	99190.41	201921.76
v novembru	98484.55	210498.68
	460016.61	795464.16

Od 1. julija do 30. novembra 1912 razdelilo se je podpor v slučajih bolezni ter udovam in sirotam umrlih članov za Kr. 4640.40.

Od 1. julija do 30. novembra se je izdalo na dividendih Kr. 18747.60.

Skupna vsota skladišča oblek:

od 18-9. do 30. novembra 1912.		Kron
Oddelki:	konfekcija	42958.—
	manufaktura	31883.83
	obuvala	14644.47
	pokrivala	7703.14
		Kron 97189.44

Trst, 30. novembra 1912.

Listnica uredništva.

Našim dopisnikom. Radi pomanjkanja prostora v tej številki priobčimo zaostale dopise prihodnjič.

Vsebina

zadnje številke „Železničarja“.

Članki: Vojna in meščansko časopisje. — Socialno zavarovanje; bolniško in nezgodno zavarovanje železničarjev. Socialistični mirovni kongres. — Strankin zbor nemške socialne demokracije. — Socialna politika na državnih železnicah. — Konferenca železniških ravnateljev. — Iz delavnic državnih železnic. Blamaža nemških nacionalcev v Gorici. — Delavski odbor južne železnice. — Dopisi: Pragersko, Jesenice, Ptuj, Ljubljana.

Inozemstvo: Avsrija — nositeljica kulture.

Domače vesti: Izredna prizideitev, „Ljudskega odra“. — Silvestrov večer. — Internalna podjetnikov.

Književnost: Narodni ali razredni boj? Shodi: Zidan most — Iz Šternovega kraljestva — Občni zbor skupine Trst V.

Zadružništvo: Konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo.

Zadružništvo: Konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo.

Zadružništvo: Konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo.

Kavarna Unione - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Zarja.**

:: Žepni :: koledar za delavce sploh in prometne uslužbenec za navadno leto 1913. je izšel.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebinska: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množilna razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr. Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe „Zarje“. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnic na zemlji. — Tri Askerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za „Zarjo“. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzorstva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). — Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beleške za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi „Zarje“ v Ljubljani in po zapupnikih.

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna	K 21.60
polletna	„ 10.80
četrtletna	„ 5.40
mesečna	„ 1.80
za inozemstvo celoletno	„ 36.—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „ZARJO“.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravišтво „ZARJE“ v Ljubljani.